

képpen is értelmezhető. Ábel füstje nem föltétlenül a szelídség és humánus örök szimbóluma. Az alázaté is lehet, ahogyan én fogtam föl, eltérve a hagyományos értelmezéstől. Sokan megrónak érte. Ezt is vállalnom kell.

— Jó szerző vagy, mondta rólad Harag György, mert nem ragaszkodol konokul minden replikához. Nehéz szívvel teszed-e, amikor a rendező főként húzási szándékkal áll elő, vagy még szöveget igényel (Lócsiszár-ballada)?

— Nem tartom magam tévedhetetlennek, orákulumnak. A Haraggal való együttműködésben — próbák folyamán — magam is meggyőződhettem arról, hogy teszem azt, a Káin és Ábel szövege itt-amott túlbujánszik, a színészt meggyötri, a színpadi helyzet kifulladás (vagy befulladás?). Engednem kellett hát a rendező óhajának. Fájó szívvel persze, abban a reményben, hogy a húzás: tömörítés, objektív kíváncsi az időgazdálkodás dolgában. A színpadon. Nem a könyvekben, amelyek teljes szövegeimet tartalmazták. Azzal a megfontolással is, hogy ahány rendező, annyi vízió a darab lehetőségeiről. A marosvásárhelyi Színművészeti Főiskola előadásában például Kovács Levente a Káin és Ábelnek olyan szövegrészeit is felhívította, amelyekkel Harag nem tudott mit kezdeni. Más felfogás, más lehetőség.

— A magad darabjaival kapcsolatban miben látod Harag György munkásságának fő jellegét és érdemét?

— Abban, hogy valamifajta közérzeti rokonság kapcsolt egybe minket. Átadom neki a darabot, majd miután elolvasta, szokásos szűkszavúságával nagyjából ennyit mond: „Hát igen. Talán sejtem is, hogy kéne ezt megcsinálni.” S már értjük egymást, szószaporítás nélkül. Aztán kezdi a próbákat és önnön kegyetlen meggyötrését az útkeresésben. Jómagam nagy ritkán nézek be próbákra, nem igaz, hogy fe-

AZ EGY LÓCSISZÁR... SEGEDEN, A KOLOZSVÁRIAK VENDEGJÁTEKÁBAN

jünket összedugva közösködünk a kínokban. Eddig hat darabomat rendezte, de csak két-három alkalommal fordult elő, hogy némely jelenethez kevés kiegészítő szöveget kért. Mint a balladát is például a Lócsiszárhoz. Együttműködésünk lényege: a kölcsönös bizalom s a rokonszemelet.